ԲՈՒԲԱՍՏԱՆ ՄԱՆԿԱՆՑ

ՀԱՏՈՐ Ա. 1882 ԿՈՒՍԱՆԴԻՆՈՒՊՕԼԻՍ ՏԵՏՐ 20

ՎԻՐԱՒՈՐ ԹԻԹԵՒԸ

Գարնան օր մ'էր, Հեղինէ
Բլուրն ելաւ՝ ծաղիկէ
Փունջ մը առաւ թեւին տակ՝
Վերադարձաւ իր տնակ։
Շշուկ մ'յանկարծ լսելի
Եղաւ վինջին վերեւի,
Ուր փնտռելով՝ թիթեռնիկ
Մ'աչքին դպաւ կարմրիկ,
Որ բիւրազան ջանքերով
Ոսկի թեւերն բաղխելով
Կ'ուզէր առնել ելեւէջ
Բաց ու ազատ օդի մէջ։
Խեղճ կենդանին չ'էր կրնար,
Անկարող էր ու տկար։
Հեղինէ զայն իր պըղտիկ
Ձեռքով բռնեց յոյժ մեղմիկ,
Եւ տեսաւ թէ խայթուեր է
Վարդի նրբին փշերէ։
Դարմանելու ամեն փոյթ
Թերեւս եղան անօգուտ։
«Ո՛հ, նա ըսաւ մտովի,
Փուշն ո՞ւր պակաս կ'լինի,
Դասերու մէջ վուշեր կան.
Պէտք է ըլլամ չարաչան։
Աչխարհիս մէջ՝ վարդի տակ՝
Փուշ կ'վխտայ ու տատակ.
Ուստի պէտք է որ խոհեմ
Եւ ուշադիր քայլ առնեմ,
Եթէ կ'ըզձամ ես ընդ միշտ
Անհոգ ապրիլ և անվիշտ։»

1882 Օգոստ. ՄԻՀՐԱՆ Ե, ՎԱՐՊԵՏԵԱՆ
Ջմիւռն Աշ. Մեսր. Վարժարանի

ՄՈՒԿԸ

Մարկոս աղքատ գործաւոր մ'էր, որ սուրհանդակի ձիերու ախոռին մօտ՝ փոքր փողոցի մը մէջ կը բնակէր։ Որովհետեւ կառք վարել գիտէր քիչ չատ, սուրհանդակատեան զայն քովը առաւ։

Քիչ ատենէն վերջը, Մարկոսն ամբաստանեցին որ վարսակ կը գողնայ։ Նախորդ երեկոյին, կռնակը մեծ պարկ մը առած՝ գաղտագողի տուն մտնալը տեսեր էին։

Սուրհանդակապետն անմիջապէս Մարկոսի տունը գնաց և ըսաւ որ բացատրութիւն տայ։

«Պարո՛ն, պատասխանեց, ամբողջ տունս պտտեցէք. եթէ հատ մը վարսակ գտնէք՝ կրնաք դիս քովերնուդ ճամբել։»

Տէրն, Մարկոսի հետ, ամբողջ տունն պտտեցաւ, սենեակներէն սկսեալ մինչեւ մառանն ու հատ մը վարսակ չի գտաւ։

Երբ Մարկոսի սենեակը մտան, Մարկոս տիրոջն ըսաւ.

«Իրաւունք չ'ունիմ ձեզ պարսաւելու, պարո՛ն, որ ճշմարտութիւնը կը ընտռէք։ Բայց դիս ամբաստանողներն սէկտ է պատիւս դարձնեն ինձ։»

Այս խօսքերն ըսած ատեն անանկ մը զարկաւ սեղանին, որ ամբողջ սենեակը երերաց։ Տարօրինակ բան, անմիջապէս խել մը վարսակի հատեր ինկան սեղանին վրայ։

Մարկոս գողցած վարսակն իր գտնուած սենեկին առաստաղին ու վրայի սենեկին տախտակամածին մէջտեղը պահեր էր։ Արդ, մուկ մը առաստաղին մէջ ծակ մ'էր բացած և վարսակի հատիկներն անկէ կ'իյնային։ Մարկոս մեռելի պէս դեղնեցաւ, վասն զի ալ չ'էր կրնար գողութիւնն ուրանալ։ Քիչ ատեն վերջը դատաստանի ենթարկուելով՝ ցկեանս բանտարկութեան դատապարտուեցաւ։

ԿԱՊԻԿԸ

Ատենով հարուստ մարդ մը կար որ այնքան ագահ էր որ, երբէք աղքատի

ստակ մը չ'էր տար : Ա.ժան գնով կապիկ մը գներ էր , յուսալով որ աւելի տուղ կըրնայ ծախել :

Օր մը այս քարսիրտ ագահը դուրս ելեր էր • կապիկը տեսաւ որ դրացին 40 բարանոց մը կը նետէ պատուհանէն՝ անցնող աղքատի մը : Անմիջապէս տիրոջը սնտուկը բացաւ և սկսաւ լիաբուռն ոսկի և արծաթ նետել պատուհանէն :

Շատ մարդիկ վազեցին , կրցածնուն չափ ժողուեցին ու գացին :

Սնտուկը դրեթէ պարպուեր էր , երբ ագահը փողոցէն եկաւ և սոսկմամբ տեսաւ եղածն :

« Ո՛հ , գարշելի բան , ո՛հ , անիծած կենդանի » կը գոչէր , հեռուէն կապիկին սպառնալով :

Բայց դրացին կատղած մարդուն ըսաւ. « Մի՛ բարկանար , բարեկամս : Իրաւ է թէ կապիկդ ալ տակը պատուհանէն նետելն խենդութիւն է • բայց անտուկի մը մէջ դիզելն ալ խելացութիւն չ'է : »

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԱՌԱԾՆԵՐ

Սուրթեամբ վատկուած տակը՝ մինչև ճչաբաղութեան յայտնուիլը միայն կ'տևէ :

— Ծուլութենէն մեծ չարչլութիւն չ'ըլլար աշխարհի մէջ :

— Մէկ բանը անհնար սեպելը՝ իրօք անհնար ընել է :

Երբ ես փոքրիկ տղեկ մ'էի կ'ըսէ բարի մարդ մը , իմ մայրս սովորութիւն ըրած էր աղօթք ընելու առեն գլխս իր գոլ ծունգի վրայ բերել , ու ձեռները գլխուս վրայ դնել : Ես անոր արժէքը գիտնալու համար բաւական չափածցած՝ մայրս մեռաւ : Ստահակ մարդոց պէս չարութեան ետեւէ եղայ , բայց շատ անգամ կ'զգայի որ գլխուս վրայ կակուղ ձեռք մը կայ և գլխս կ'արգիլէ չարութիւններէ :

Երիտասարդութեանս առեն օտար երկիրներ ճամբորդեցի , և շատ փորձութեանց մէջ ինկայ : Բայց երբ կը դիմադնէի չարութեան , նոյն ձեռքը ահա գըլխուս վրայ էր , ու ես կը փրկուէի :

Ինձ կը թուէր որ նոյն ծանրութիւնը միշտ կ'զգամ , ինչպէս որ երջանիկ օրերուս մէջ կ'զգայի : Երբեմն ալ սրտիս մէջ ձայն մը կ'զգայի՝ որ կ'ըսէր • « Ա՛հ , այս չարութիւնը մի՛ գործեր , որդեակ , և քու Աստուածդ դէմ մի՛ մեղանչեր : »

ՄԵՆԱԿԵԱՅ ՁԱՆՁԸ

« Հայկուհի՛ , զաւակս , պատուհանին առջեւ արեւուն մէջ մի՛ կենար , ըսաւ տիկին Հռիփսիմէ իր թոռանը :

— Ո՛հ , մեծ մայր , կ'ապաչեմ , թո՛ղ գլխս որ սա զարմանալի բանը դիտեմ :

— Ի՞նչ է որ :

— Ճոպոր ճանճ մը՝ որ աշտարակ մը կը չինէ : Սրդէն իրարու կից երեք հատ չինեց և չորրորդն ալ սարտեելու վրայ է : Եկուր նայէ : Ա՛հ , ճանճն ահա թռաւ , բայց հիմայ կուգայ : Մեծ մայր , ինչո՞ւ համար կը չինէ այս փոքրիկ աշտարակները :

— Սիրելի բոյն մ'է , ուր ձմեռը իր հաւկիթները ցրտին դէմ կը պատսպարուին • հարևերէ քիչ մ'ալ և դու ինքնդ սիտի հասկնալ :

— Զորս բոյնը չինելու համար շատ աշխատեցաւ :

— Ո՛չ , երեկ սկսաւ : »

Ճանճն եկաւ և չինած բոյնին վրայ սկսաւ պորտիլ և բերած բարակ աւազովն ու հողովն սկսաւ ծեփել զայն • երբ իր դուզնաքեայ պաշարը լմնցաւ , գնաց նորէն բերաւ , մինչեւ որ աշտարակը բոլորովին աւարտեցաւ : Վերջը հեռացաւ

չորսին մէջն ալ մտնելով՝ ներսէն յղկեց և դնաեց թէ անհաստատ տեղ մը ունի՝ :

« Նայէ, Հայկուհի՛, ահա աչատրակը կը մտնէ :

— Ըսել է հաւկիթները պիտի ածէ : »

Ճշմին հաւկիթները ածելով՝ թռաւ գնաց և քիչ մը վերջը նորէն եկաւ փոքրիկ կտնաշ թրթռուր մը բերելով, զոր բոյնին ներսը կոթընցուց : Լուրաքանչիւրին մէջ չորս ականի հատ ղըրաւ :

« Ա՛յս պզտիկ կենդանիները ի՞նչ պիտի ընէ, մայրի՛կ :

— Բոյնին մէջ եղած հաւկիթներէն ծնանելիք ճագերուն ուտելիք է ան :

— Բայց, մեծ մայր, այս հաւկիթները պիտի փառանդատաց աչատրակներուն մէջ :

— Չամբերէ՛, զաւակ՛, մայրը ան ալ կը հոգայ :

Աղդարեւ քիչ մը վերջը ճանճն եկաւ հետը բերելով բոյները պօղլուպէտք եղած նիւթերը : Անոնց լուրաքանչիւրին վրայ փոքրիկ գմբեթ մը չինեց, անանկ որ ջուրը կարենայ վար վազել :

« Ի՛նչ բարի մայր, ըսաւ Հայկուհի, և զաւակները, որոց այսքան հոգ կը տանի, արդեօք ո՛րքան պիտի սիրեն զինքը :

— Աղջիկս, գրեթէ բոլոր միջատներուն այնպէս այս կենդանին ալ իր ճագերը չպիտի ճանչնայ . բայց, որովհետեւ չպիտի կրնայ անոնց ծնանելէն վերջը վրանին հսկել, առաջուց կը ջանայ զանոնք ամէն վտանգէ զերծ պահել, ամուր բնակարան մը չինելով անոնց :

— Բայց փոքրիկ ճանճն ինչպէ՞ս պիտի կարենայ այս գործ առնէն դուրս ելնել :

— Մայրն ադ մտածած է և անոր համար վրայի գմբեթը թեթեւ մը փակցուցած է աչատրակին : Նայէ, ամենափոքր չարժուամ մ՛ընելով՝ կրնայ առպալել :

— Բայց այս խեղճ ճանճը, որ բնաւ ճագերը տեսնելու չ՛է, բոյնը լմնցնելէն վերջն ո՞ւր պիտի քնանայ :

— Ծակ մը մնելով՝ մինչեւ գարուն հոն թմրած պիտի մնայ, բայց հաւանական է որ թշնամւոյ մը որս ըլլայ կամ մեռնի :

— Ըսել է, մեծ մայր, փոքրիկ ճանճերը մայր չպիտի ունենան որ զիրենք չոչ և դիւերը ցուրտէն պահպանէ :

— Ա՛ֆսոս, զաւակս, և ամենէն ցաւալին սա է որ, այդ ճանճերը երբ ծնանան՝ զաւակներ չ՛ունին որ զիրենք չրջապատէ և իրենց մահը դիւրացնէ : »

ՋՈՒՐ

(Շարունակութիւն եւ վերջը տես Տետր 19)

Ջիւնի դնդակներն մաթեմաթիքական կանոններու համեմատ չարուած բիւրեղներ են : Սառոյցն այսպէս չարուելով՝ հեղուկ ջուրէն աւելի տեղ կը բռնէ , ասոր համար է որ ջուրէն աւելի թեթեւ է և անոր երեսը կը տաւանի :

Հաստատուն ջուրը մեղ համար բացառութիւն մ'է · բայց բնեւռային երկիրներու մէջ՝ ջուրը միշտ սառած է : Ծովը լին և նոցա ջուրերն լեռներէն իջնող վտակներ կը ձեւացնեն : Այս վտակներն ձորերու մէջ միանալով՝ գետեր կ'ըլլան , և ծովուն չարունակ հոսիացած ջրոյն տեղը կը լեցնեն :

Արդարեւ երկրագնդի ամբողջ ջուրն ծովէն կուգայ : Արեւն օդը տաքցնելով՝ օդը շոգիի կը վերածէ ջուրը , ամէն կողմ կը տանի , ասկա մառախուղի և անձրեւի ձեւով կը խտացնէ կամ հաստատուն մարմնոյ կը փոխարկէ՝ իբր ձիւն կամ սառ : Ըսել է մեր երկրագունդն անհուն պահեստ մը պէս կը դործէ :

Երկրիս երեսն՝ ջուրն տեսած էք կամ

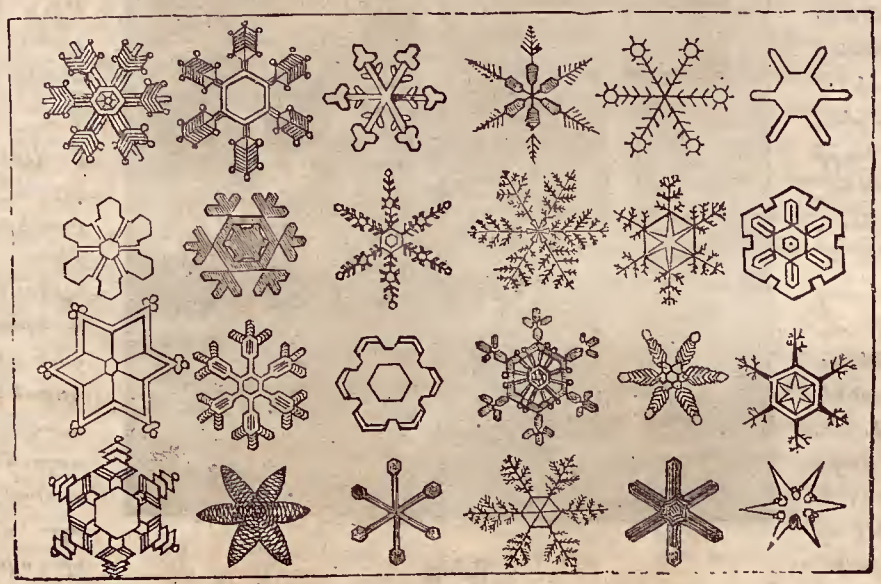

Ջեռն ձեւերը

վուն ալ երեսը կը սառի և դիզեալ սառի կտորուանքն բլուրներու պէս կը բարձրանան : Այն կողմերը գացող նաւերն նաւիններով բանտարկեալ կը մնան սառերուն մէջ տեղ :

Աշխարհիս բոլոր բարձր լեռներուն վրայ այնքան ցուրտ կ'ընէ որ , ձիւնը տարին կը դիզուի և քիչ քիչ կարծրանալով՝ սառնակոյտ կը ձեւացնէ : Սառաը, սառնակոյտներն մասամբ կը հալին և նոցա ջուրերն լեռներէն իջնող վտակներ կը ձեւացնեն : Այս վտակներն ձորերու մէջ միանալով՝ գետեր կ'ըլլան , և ծովուն չարունակ հոսիացած ջրոյն տեղը կը լեցնեն :

Արդարեւ երկրագնդի ամբողջ ջուրն ծովէն կուգայ : Արեւն օդը տաքցնելով՝ օդը շոգիի կը վերածէ ջուրը , ամէն կողմ կը տանի , ասկա մառախուղի և անձրեւի ձեւով կը խտացնէ կամ հաստատուն մարմնոյ կը փոխարկէ՝ իբր ձիւն կամ սառ : Ըսել է մեր երկրագունդն անհուն պահեստ մը պէս կը դործէ :

Երկրիս երեսն՝ ջուրն տեսած էք կամ կը ճանչնաք իբր ծով , լիճ , գետ , վտակ եւ : Բայց անձրեւներու ջուրն մասամբ հողուն տակ կ'երթայ՝ աւազի և կոպիճի խաւերու մէջտեղէն , մինչեւ որ դէմը կաւի կամ կենդանի ժայռի խաւ մը ելնէ · այն տեղն ստորերկրեայ լիճ և ջրի ճամբաներ կը ձեւացնէ : Եթէ հոր մը բացուի այն հողերուն վրայ , ուր ջուրը կըրնայ ներս մտնել , ջրի աւազան մը կը ձեւանայ : Եթէ ջուրը բարձր տեղէ մը կ'ուղայ դէպ ի հորը , այն տեղն մինչեւ իր մեկնած կէտին բարձրութեանը ցայտե-

լու կը ձգտի. սանկով բնական ջուրի ցայտուր մը յառաջ կուգայ, և այս է արդեսեան ջրհոր կոչուածը: Ա յս անունն առնուած է Արթուա նահանգէն, Ֆրանսայի մէջ, ուր նախ այս տեսակ հորեր չինուիլ սկսան:

Ջուրը մեր բնական ըմպելին է, և կը գործածենք կերակուր եփելու, զարդարուելու, ճերմկեղէն լուալու, հողը ոռոգելու: Բայց ամէնն այս չէ. ջուրը մեզի ծառայըրած ենք և մեզ համար կ'աշխատի:

Լաւ յօրինուած ջուրի հոսանքը ջաղացքներու, մետաղիւ ամէն տեսակ կարեւոր ա ռարկայներու գործարաններու անիւները կը դարձնէ:

Ջուրն է որ վառօդքն եւ թով լի նաւեր կը տանի. հոն ուր նաւարկելի գետ չ'կայ, մարդկային ճարտարութիւնն ջրանցքներ կը բանայ, որք արուեստական գետեր են չարժուն անջրանցներով մասերու բաժնուած. այս անջրանցներն և կամ բոմբերն մէկ կամ երկու դռներ ունին՝ զորս կը բանան, երբ նաւը անցնելու ըլլայ. նաւն անցնելուն ալէս՝ դուռը կը գոցեն, այնպէս որ այս արուեստական գետը գրեթէ բնաւ հոսանք չ'ունի, գրեթէ բնաւ ջուր չի սպառեր. մեծակակ վտակ մը բաւ է անոր:

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՕՁԵՐԸ

(Շար. եւ վերջ, տես թիւ 19)

Ընթերցողներէս անոնք որ օձահմայ Մալիի արկածները կարդացած են, գիտեն թէ այս տարօրինակ աղանդին քահանայներն ի'նչ մեծ ազդեցութիւն ունին: Հնդկաստանցիք զանոնք կախարդներ կը նկատեն և աւելի վախ քան թէ ակնածութիւն կը ըզդան անոնց մասին: Սակայն անոնց թովչութեանը մէջ բնաւ խաբէութիւն չ'կայ. ճարպիկութեամբ և երկար աշտեն դիտելով կրցածենք տէր ըլլալ այս գէշ սողուններուն որոնցմէ բոլոր մարդիկ կը դողան. ասիկայ ապացուցանելու համար կեդրոնական Հընդկաստանի մէջ ըրած ճամբորդութեանս հետեւեալ անցքը պատմելս բաւ է:

Ամպր

« Սօկօրի պէօճկալօվը օթեւանած աշտեննիս, երկու օձահմայներ այցելեցին ինձ, որոնք օձի առուտուր կ'ընէին: Ի միջի այլոց, կ'առաջարկէին ինձ կալուպի կամ վարդի օձ մը, որու չափին բուստի դոյն է, և ուրիշ մ'ալ որու պսէն ու գլուխը այնքան իրարու կը նմանին որ, զանազանելը դժուար է: Իրենց հաւա-

քածոյին մէջ Գլխարկաւոր Քօպրա չի գտնելուս՝ դիտողութիւն ըրի։ « Ինչ պէտք է, ըսին, հետերնիս բեռ ընենք անանկ օձ մը՝ զոր ուզած ատեննիս կըրնանք գտնել։ Կ'ուզէք, ձեր պէօճկալօվին բակէն հիմայ հատ մը հանենք։ »

« Հետաքրքրութիւնս չարժեցաւ և ըսի թէ չ'են կրնար չուտ մը գտնել։ Սաբվալահներէն մին անմիջապէս հազուստներն հանեց, և իր բումբիլը (օձահմայից սրինգ) առնելով՝ հրաւիրեց դիս որ հետեւ երթամ։ Երբ պէօկալօվին եւին հասանք, ուր քարուտ ու վիւոտ հող մը կար, սրինգը բերանն առաւ և սկսաւ սուր ձայներ հանել. մարմինն դէպ իյա. ոաջ ծռած՝ իւրաքանչիւր խոտ, մացառ սկսաւ քնտռել։ Վայրկեան մը վերջը՝ ինձի կէտ մը ցուցուց. աչքերս հոն դարձուցի և տեսայ որ քարի մը տակէն օձի գլուխ մը կ'ելնէր։ Օձահմայն կայծակի պէս արագութեամբ սրինգը ձգեց. անընմբռնելի ճարպիկութեամբ մը սողունը բռնեց, օդին մէջ նետեց և վար իննկած միջոցին՝ պոչէն բռնեց։ Ասկա տեսանք որ այդ սողունն անվնաս մղէլ մ'էր։ Սաբվալահն իւր խուզարկութիւնը սկսաւ, քիչ մը վերջն նոյն բաներն պատահեցան, սողունն օդը ելաւ և օձահմային յաղթութեամբ ցոյց տուաւ ինձ մէկ մեթրէն աւելի երկար ահագին սև Քօպրա մը, որուն պոչէն բռներ էր։ Գարշելի սողունն կը տապալտկէր, բայց հնդիկն չուտ մը անոր գլուխն եռեւէն բռնեց և կոկորդը բանալով՝ սոսկալի ճանկեր ցուցուց՝ որոցմէ մահ կը ժայթքէր։ Աւիկա ապացոյց մ'է որ խաբէութիւն չ'կայ, վասն զի օձահմայից տեղափոխած օձերն անառակն են։ Այն ատեն վիրբրիկ աքցան մ'առնելով՝ խնամքը այն ակռաներն հանեց, որով կենդանին ջնաջելու անկարող վիճակի մէջ ինկաւ։

« Սոյն Քօպրայի որսէն ետքը, Սաբվալահներն օձերուն հետ բոլոր ըրածներնին ցոյց տուին մեզ, որոցմէ մէկը խիստ հետաքրքրական է։ Օձահմային Լանկութիէն զատ ուրիշ հագուստ չի հագնելով, անվնաս օձ մը զատեց և զայն կողովի մը մէջ դնելով՝ վրան գոցեց։ Վերջէն ըսկըսաւ թեւերը օդին մէջ խաղցնել և անխիանալի խօսքեր երգել, և ընկերն թըմբուկ կը զարնէր։ Ցանկարծ դիւրաթեք դաւազան մը առաւ, քանի մ'անգամ գլխուն բոլորտիքը դարձուց, և մէկէն ի մէկ ոտքիս տակ նետեց, և տեսայ որ ինկած ատեն օձ մը եղեր էր. որքան ալ որ սաստիկ ուշադրութիւն ըրի, երկու անգամուն ալ չի կրցի նշմարել թէ երբ դաւազանը կը ձգէ ու օձը կ'առնէ։

« Այս խաղն այնքան արագութեամբ կը կատարեն որ դիւրահաւաններն կ'երդնուն թէ այլակերպութիւնը իրաւցնէ տեղի կ'ունենայ։

« Ահա այս խաղին ամենէն հաւանական բացատրութիւնը։ Օձահմային, օձը ծածկոցին տակ դնել կեղծելով՝ կամաց մը իր լանկութինին ծալքերուն մէջ կը դնէ՝ ուր սողունն սոմրած ըլլալով, կը կըսրի և կատարեալապէս անշարժ կը կենայ. այն ատեն կը մնայ հանդիսատեսին աչքին առջեւ դաւազանը օձի վրան։ Մէկ չարժմամբ օձահմային դաւազանը երեսին կը նետէ, զոր ընկերն չուտ մը կը բռնէ և մէջքը պլլուած սողունն յառաջ կը նետէ։ Ասոր մէջ աւելի զարմանալի ճարպիկութիւն մը չկայ՝ որքան որ կայ Քօպրա որսալու մէջ, երբ Սաբվալահը կայծակի արագութեամբ պէտք է բռնէ սողունին գլուխը, որ մէկ քանի հարիւրորդամեթր միայն ծակէն դուրս եղած է։ »

ԼՈՒԻ ՌՈՒՍՍԼԷ

Վա՛մ, վա՛մ

Օ՛ղ, օ՛ղ

ՔՐԻՍՏՓՈՐ ԿՈԼՈՄԲՈՍ

ԿԱՄ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԳՈՒՏԸ

Դ. ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

(Շարունակութիւն, տես տետր 19.)

Սակայն Կոլոմպեանց հետ գանուող Ֆասթիլիացիք Մանտէպի և Ֆիէսքիի գա-լէն յոյսերնին կտրելով և ծայրայեղ վի-ճակի մը ենթարկուելով, սկսան տըր-տունջներ յարուցանել և ծովապետն ձը-գելու պատրաստուիլ։ Ասոր 1504 յուն-վար 2ին միացան և պէնք առին երկուց եղբարց Քօրրաներու առաջնորդութեամբ։ Ծովապետն անկողնոյն մէջ էր հիւանդ, Քօրրաներու մին եկաւ և ըսաւ իրեն թէ՝

« կը տեսնէին որ իւր դիտաւորութիւնը չուտով Բասթիլիա դառնալ չէ և կ'ուզէ բոլոր հետը եղողներն մեռցնել : » Ծովապետը պատասխանեց թէ ամէնքն ալ դիտէին որ ակամայ այն կղզին կեցած էր • թէ մարդ ղրկած էր Օվանտօէն նաւերը ուղելու , և ասկէց աւելի բան չէր կրնար ընել • թէ բոլոր ըրածներն ալ իրենց հարցնելով ըրած էր , և պատրաստ էր ընդունիլ եթէ օգտակար բան մը առաջարկէին իրեն : Ծրրրա այս խօսքերուն ականջ չի կախեց և խստութեամբ ըսաւ թէ հարկ էր անմիջապէս ճամբայ ելնել և ինքը կ'ուզէր Բասթիլիա դառնալ , և չ'ուզողներն կրնային հոն մնալ : Անմիջապէս աղաղակները լսուեցան , ոմանք կը գոչէին • « Հետդ կուգանք • » ոմանք « Բասթիլիա, Բասթիլիա • » այլք թէ՝ « Նաւապետ , ինչ պիտի ընենք : » Եղան նաև որք , անչուչտ Գոլոմպեանց համար , սա խօսքերն ըսին • « Թող մեռնին : » Ծովապետն ուզեց ոտքի ելնել , բայց չի կրցաւ և տխրութեան գինքն իր անկողնին վրայ դնել : Ծրրրա դնաց և ամերիկացիներէն դնած տասըմակոյկներն պրաւելով՝ իր մարդոց հետ մէջը նըստաւ անանկ ուրախութեամբ մը որ , կարծես թէ Սէվիլ պիտի ելներ : Գոլոմպեանց հետ մնացին մի միայն իրենց մասնաւոր բարեկամներն ու քանի մը հիւանդներ • Ծովապետը զանոնք իր չուրջը ժողովելով՝ խրատեց որ երկինց վրայ ղըրնեն յոյսերնին և խոստացաւ թագուհւոյն ոտքն խնալով խնդրել որ նոցա հատատարմութիւնն վարձատրէ :

Այն օրն խռովարարք սկսան կղզւոյն արեւելեան դին երթալ : Հոն ամէն կողմ հարստահարութիւն ըրին և ժողովրդեան ունեցածն կողոպտելով՝ ըսին որ ստակը Գոլոմպոսէն առնեն և եթէ չ'տայ՝ սպանեն զայն : Ժողովուրդն ա'լ աւելի գըրգռելու համար Ծովապետին դէմ՝ պատմեցին թէ Վարակուայի բնակիչներն բոլոր ջարդեր էր և հոն տեղ ալ նոյն բանն պիտի ընէր : Ապա կղզւոյն Ծայրն հատնելով , ուզեցին Ծոցէն անցնիլ , առանց հաշուելու որ Ծովը խիստ յուզեալ է : Երբ նաւակներն ջրով լեցան , նախ կահերն և ապա ամերիկացիներն Ծովը նետեցին , զորս հետ առած էին՝ թի քաշելու համար : Այս խեղճերն երկար առեն լողալէ ետեւ՝ իրը չնորհ կը խնդրէին երբեմն նաւակին եղերքը բռնելով ոյժ առնել • բայց Սպանիացիք մօտեցողներուն ձեռքերն կը կտրէին : Հովը երթալով աւելցաւ , և այս կատաղիներն տխրուեցան Ծովեզերը դառնալ , նոյն փորձն քանի մը անգամ ևս կրկնելով • երբ չի յաջողեցան, չրջականերն տարածուեցան և ամէն տեսակ ստպատակութիւն ըրին • Վեց շաբթի վերջն անգամ մ'ալ փորձեցին եւ անհնար ըլլալը հասկնալով ու դուշակելով որ Մանտէլ և Ֆիէսքի խեղդուած են կղզւոյն ամէն կողմը սփռուեցան :

Ծովապետն ալ տխրուած էր Ամերիկացիներէն դնել իր ուտեստն • բայց իր մարդոց մէջ կարգապահութիւնն կը տիրէր : Ասկից զատ նա ամէն բանի ըստակն կը վճարէր , բայց որովհետեւ բնիկներն մեծ քանակութեամբ պաշար չ'ունէին , վերջապէս ճանճրացան այդ օտարականներն կշտացնելէ , վախնալով որ հետն իրենք ալ բացը կը մնան : Խըռովարարներու խօսքերն ալ քիչ մը ազդեցութիւն ընելով , սկսան հեռանալ և Բասթիլիացիք անօթութենէ մեռնելու վտանգին տակ լինկան : Այն առեն Ծովապետն վարպետութիւն մը բանեցուց , որ յաջողեցաւ :

Հաշուած էր որ քիչ առենէն լուսնի խաւարում մը տեղի պիտի ունենար • ուստի բոլոր ղրացի քահրնեերուն իմաց

տուաւ որ կարեւոր բաներ ունի ըսելու իրենց : Նոքա անվիջապէս իր չուրջն խըմբեցան : Գոլոմպոս սաստիկ յանդիմանեւ զանոնք իրենց ըրածին համար , ըսաւ որ քիչ առենէն պիտի պատժուին և ըսպանիացւոց Աստուածն իր վրէժը պիտի առնէ : Ջեր գլխուն գալիք աղէտներն ձեզ ճանչցնելու համար , այս իրիկուն ահա լուսինն պիտի կարմրի , մթննայ եւ լոյս չպիտի տայ • բայց այս դեռ սկիզբն է չարեաց , եթէ ձեր ճամբուն մէջ յապաղեւէք :

Արդարեւ քանի մը ժամ վերջն խաւարումն սկսաւ և ահաբեկ ամերիկացիք ըսկըսան պօռալ : Անվիջապէս դացին ծովափնեայ ոտքն ինկան և աղաչեցին որ իր Աստուծոյն բարկութիւնն իջեցնէ : Գոլոմպոս քիչ մ'առեն զանոնք աղաչել տալէն ետեւ , առանձնացաւ և երբ լուսինն սկսաւ երեւիլ , զուարթութեամբ եկաւ և յայտնեց թէ Աստուծոյ սիրան չահեր էր , խոստանալով որ Ամերիկացիք այլ ևս ուտեստ չպիտի մերժեն Սպանիացւոց և ամենափոքր ինաս մը չպիտի հասցընեն նոցա , ինչ որ այդ խեղճերն կատարեցին :

(Շարունակելի)

—❧—

ՀՌՈԴՈՍԻ ԱՐՁԱՆՆ

« Մարդիկ առանց քննութեան մէկ-ղմէկէ կ'առնեն ինչ որ կ'ըսուի անցեալ դէպքերու վրայօք , նոյն իսկ իրենց երկրին արիածներու մասին • • • : Մեծագոյն մասն ճշմարտութիւնը քննելու ծուլանալով՝ գտածնին կը սիրեն ընդունիլ առանց քննելու : » Թուկիդիտէս այսպէս կ'ըսէ • այս դիտողութիւնն երկու հազար տարուան է , բայց միշտ ճշմարիտ է :

Մեր հրատարակած պատկերն ասոր մէկ ապացոյցն է : Ասի Հռոդոսի արձանին պատկերն է՝ այն ընդհանուր կարծիքին համեմատ թէ՝ այս հռչակաւոր Ապողոնի արձանն Հռոդոսի նաւահանգստին բերանն էր և իր վարոս կը ծառայէր • անանկ անհեղեղ մեծութիւն մը ունէր որ , նաւերն առագաստներնին բացած կ'անցնէին անոր սրունքներուն տակէն :

Նախ և առաջ սա կայ որ Հռոդոսի արձանն երբէք իր վարոս ծառայած չէ կամ դոնէ հին հեղինակաց ոչ մին ասանկ բան մը չի յիշեր : Անոր վարոս ըլլալն յիշող առաջին հեղինակն է Իւրոլէն Շըվրն , տասն և վեցերորդ դարուն միջակ պատմագիրներէն • նա ևս այս տեղեկութիւնն ուրիշ առած ըլլալը չի յիշեր : Երկրորդ՝ Հռոդական արձանին աւանդական դիրքը արդի ժամանակաց մէկ երեւակայական գիւտն է :

Այս առաջին սխալն երկրորդէն հին է, այսինքն տասնեւվեցերորդ դարէն կ'սկսի : Լիւսիբբոսի աշակերտ Փարէսի հրաշակերտն ասանկ անհնարին եւ տարօրինակ արձանի մը վոխարկողն է Պլէզ տը Վիժնէր , Փիղոսարատոսի թարգմանիչն , Պուլօնեացի ազնուական մը , բայց քննադատելու անկարող գրագէտ :

Վիժնէր ուսկի՞ց առեր է այս բանս : Ինք չ'ըսեր • այս մասին նա ևս Շըվրոյի պէս խոհեմաբար լուռ կը մնայ : Ուզեցին անոր տեղ ուրիշներն պատասխանել եւ վինաուեցին : Արդէն Պ• տը Փէյրիւ կոմսն Արձանագրութեանց ճեմարանին ուղղեալ տեղեկագրի մը մէջ ապացուցած էր թէ՝ 1• Հռոդոսի Ապողոնն նաւահանգստին բերանը չվնուած չ'էր • 2• Երբէք նաւերն նորա սրունքներուն մէջտեղէն չ'էին անցներ • այս ապացոյցներն չի բաւելով՝ աւելի հեռուն գացին • Մտրասլոնի մէջ բնտռեցին և Վիժնէրի ըսածին վրայօք

բառ մ'անգամ չի գտան : Նշանաւոր աշխարհագրագէտ ոտանաւորի մը հատուկոտորն կը յիշէ , որու մէջ կը գտնուին հեղինակին անունն , ֆարէս՝ Լիւնտսցի , (Հռոդոս կղզիին մէջ քաղաք մը) ինչպէս նաև նորա արձանին բարձրութիւնն . 70 դըրկաչափ : Սարաբոն կ'յաւելու թէ՝ արձանն երկրաշարժէ մը տապալած է եւ ծունգէն կոտրած : « Հռոդացիք , կ'ըսէ , զայն վերականգնած չենն, վասն զի պատգամ մը արգիլած է : » Եւ ահա՛ այսչափ :

Այն առեն դիմեցին Պղինիոսի, որ ըստ բարոնի ըսածն հաստատելէ վերջը , արձանին չափերն թուականն ևս ցոյց կուտայ , (չինուելէն 56 տարի ետքը) : « Թէև տապալած, դարձեալ հրաշալիք մ'է , կ'ըսէ : Քիչ մարդիկ կան որ կարենան անոր բթամատան դրկել . նոքա մատերն արձաններու մեծադոյն մատչն մեծ են : Անոր բեկեալ անդամներն կարծես ընդարձակ քարայրներ են . ներսը ահագին քարեր կը տեսնուին , որոնց միջոցաւ զոյն հաւատարակչռած էին : Կ'ըսուի թէ 300 դաղանդի ելաւ , և Հըռոդացիք այս գումարն ձեռք ձգեցին՝ ծախելով Դեմետրի իրենց քաղքին առջեւ ձգած պատերազմական զործիքներն , երբ պաշարման երկայնութենէն ձանձրացած՝ առաքալեց : »

Փիլոն Բիւզանդացի , որ աշխարհի եօթնեակն հրաշալեաց վրայ տիքրիկտեուքիւն մը գրած է և որու մէջ Հռոդոսի արձանն առաջին տեղը կը բռնէ , ոչ սրունքներուն մէկմէկէ բաց ըլլալն և ոչ իրր վարպետ ծառայելն կը յիշէ : Աշխարհի եօթնեակն հրաշալեաց մէկ ուրիշ պատմագիրն , Պուկիոս Անպեղլիոս, նոյնպէս բան մը չ'ըսեր : Բայց որովհետեւ այս հեղինակն ալ Շըվրոյի եւ Վիժընէրի պէս կը սիրէր բաներ հնարել , կ'ըսէ . « Հռոդոսի մէջ է արեւու հսկայական արձանն , քառասի կառքի մը մէջ և մար-

մարեայ սիւնի մը վրայ ։»

Գանք չէնքին ճշմարիտ պատմութեանն ։

Պղինձոսի ըսածներէն կը հետեւի թէ՝ արձանն Քրիստոսէ 285 տարի առաջ ա֊ւարտած է ։ Կ'երեւի թէ հզիւ տասն և հինգ տարի բաւած է չինելու համար այդ հսկայական արձանն, որ առ նուազն 34 մեթր բարձրութիւն ունէր ։ Հռոդոսցիք Յունաստանի թագաւորներէն եւ ժողո֊վուրդներէն բաղում տուակ ընդունած էին իրր օգնութիւն իրենց աւերակներն և դմխաւորաբար արձանն վերաչինելու հա֊մար ։ բայց, ինչպէս որ վերը ըսինք, պատգամ մը դէմ կեցաւ կամ, ինչ որ աւելի հաւանական է, այդ տուակն աւելի անմիջական պէտքի մը դործածեցին ։ Ար֊ձանն գրեթէ լինն հարիւր տարի մնաց գետինը, և դուցէ մինչեւ ցարդ մնացած ըլլար, եթէ Արաբացիք 672ին զայն կը֊տոր կտոր չ'ընէին ։ Խալամի չորրորդ խա֊լիֆային Օթմանի տեղակալներէն մին՝ Մօվիա, Հռոդոս կղզւոյն տիրելով՝ զայն փշրել տուաւ և նորա կտորներն ծախեց հրէի մը, որ անոնցմով հազար ուղտ բեռ֊ցուց, եթէ պէտք է հաւատք ընծայել Բիւզանդական պատմագրաց խօսքին ։

Կը մնայ խօսիլ այս նշանաւոր արձանին հեղինակին վրայ ։ Ըստ Պղինձոսի, այդ արձանն չինեց Լիւսիբբոսի աշակերտ՝ Լէնտոսցի Քարէս, որու կեանքն անծա֊նօթ է ։ Սարաբոն և նորա յիշած տուա֊նաւորին անանուն հեղինակն ալ կ'ըսեն թէ անունն Քարէս էր ։ Բայց Պիւբօնեան փիլիսոփայներէն Սէքստոս Եմպիրիկոսի մէկ գրուածին մէջ մանրամասն մը կը գըտ֊նենք, որ արձանին աւարտումն Լիւդիացի Լաքէսի կը վերադրէ ։ Ըստ Սէքստոսի՝ Քարէս տեսնելով որ արձանն չինելու հա֊մար հարկ եղած տուակին հաչէն մէջ կէսուակէս սխալեր էր, յուսահատելով ինքզինքն սպաննեց և Լաքէս անոր յա֊ջորդելով՝ յաջողեցաւ գործը ի կատար հանել ։ Սակայն ըստ մեզ Պղինձոսի եւ Սարաբոնի վկայութիւնքն աւելի յարդի են ։ ըստ ամենայն հաւանականութեան, այս հրաշակերտն մի միայն Լէնդոսցի Քա֊րէսի գործն է և, ինչպէս ըսած է Փիւ֊ղոն Բիւզանդացի, Լիւսիբբոսի աշկերտին պէտք է պատկանի « Աստուծոյ նման աստուած մը չինած և աշխարհի երկրորդ արեւ մը պարզեւած ըլլալու փառքն ։ »

ՆԱԻԱՊԵՏԻՆ ՇՈՒՆԸ

ԳԼՈՒԽ Է ։

(Շար ։ տես տետր 19)

« Կրցածիս չափ այս վտանգին դէմն առի՝ Զէրօն նաւահանգստէն հեռացը֊նելով ։ Զինքը քաղաք տարի Տէօ – Բօլի իջեւանն, ուր կը կենամ երբեմն և զոր դու ալ գիտես, վասն զի հոն միատեղ շատ անգամ ճաշած ենք ։ Պանդոկապե֊տին չունը մեռեր էր, խոշոր դանիական շուն մը, ճերմակ ու սեւ սպիներով, որ անոր կառքին առջեւէն կը վազէր ։ Զէրօ ժառանգեց նորա խղիկն ։ Դուրս ելած ա֊տենս կը կապեմ զայն ։ Պանդոկը եղած առենս՝ սենեակս կը կենայ ։ Բայց այն֊քան խելացի է որ, եթէ շատ ուշանամ՝ կամ չղթան կը բրցնէ կամ մանեակը կը հանէ ։ Զեռքը ինչ որ ուզէ պատուական կ'ընէ ։ կապիկ մը չափ ճարպիկ է ։ Ար֊դէն բարեկամ եղանք, վասն զի զգաց որ զինքը շատ կը սիրեմ ։ Բայց մի՛ վախ֊նար ։ Կը տեսնեմ որ քեզ սիրածին չափ չպիտի սիրէ դիս ։ Երբեմն անանկ երեսս կը նայի որ, կարծես թէ քու վրադ լուր կ'ուզէ առնել, բայց ես ալ լուր չունե֊նալով՝ անկարելի է որ տամ իրեն ։ Քու

խօսքդ ընելով կը չատանամ և կը տես-նեմ որ համոյք կ'զգայ :

«Եթէ գործերն ուզածիս պէս երթան, երկու ամսէն կրանքան կը գտնուիմ : Կրնաս հոն գալ և չունդ ու բարեկամդ տեսնել :

Նաւապետ

ԺԱՌ ԹՕԹԷՆ

« 8. Գ. — Թչուառականն . այս նաւակը երկու օր է որ գրուած էր , և այս իրիկուան թղթատարով ճարքայ պիտի երթար : Տուն եկայ . խղիկը գացի Զէրօն տեսնելու , վասն զի ես իրմէ աւելի ա-նատուն եմ և առանց անոր չ'եմ ըլլար : Շուն չ'կար : Հարցուցի : Պանդոկին մար-դիկն չ'էին գիտեր : Խելքս գլխէս գնաց : Նաւը վազեցի : Զէրօն հոն չ'էր : Բայց նաւաստի մը ըսաւ որ անոր դէպ ի նա-ւահանգստին յառաջակողմը երթալը տե-սեր էր : կ'ուզէի տեղեկանալ :

« Հոն բարեկամներ ունիմ , եւ ի միջի այլոց, Օզուֆ (Հալբէն) մեծ աւազանին վերատեսուչը , որ շատ անգամ Ժէօն— Ամէլի եկած է և Զէրօն կը ճանչնայ : Անոր հարցուցի . հաւնզուած է թէ չունդ տեսեր է որ Տէօվ-Ամի նաւուն նաւաստի-ներէն մէկուն եաեւէն կ'երթար : Այս նաւը , որու նաւապետն է Ֆրանքվիլ , անցեալ տարի երեք անգամ Ալֆլէօր ե-կաւ , և երկու օրէ իվեր Մարսիլիա մեկ-նելու վրայ է :

« կերեւայ թէ Զէրօն բանի չ'են տա-րեր , ընդհակառակն այնպէս մը կ'երթայ եղեր նաւաստւոյն եաեւէն որ , կարծես թէ իր տէրն ըլլար :

« Շատ ցաւեցայ :

« Գացի տեղեկութիւն հարցնել Ֆը-րանքվիլի , բայց նաւը արդէն ժամէ մը իվեր մեկներ էր : Այս բաները նեղացու-ցին զիս . կը սկսէի սիրել այն կենդանին և կ'զգամ թէ բաւական ատեն սա խեղճ Զէրօն պիտի բնաւեմ : Գալով քեզ , ահա բոլորովին ապատեցար իրմէն . . . և եթէ չ'եմ սխալիր , քու մեծագոյն վախդ ալ այս էր : Ներէ ուրեմն ինձի , և ա-պահով եղիր որ ձեռքէս եկածն ըրի :

«Սեն Լուի ի Սենեկալ 12 Մայիս 1878»

—

ԳԼՈՒԽ Ը.

Բիկո նաւապետը , որ մէկ ակնթարթի մէջ լափեր էր այս նամակը , նորէն սկը-սաւ կարդալ զայն ծանր ծանր , պարբե-րութիւն առ պարբերութիւն , տող առ տող և դրեթէ բառ առ բառ . վերջէն թաց թղթոյց զայն ծնգանցը վրայ , եր-կու երեք անգամ գլուխը երերցուց և կէս ձայնով մը ըսաւ . « Քանի որ զայն տունէն դուրս ըրի՝ աս այսպէս պիտի ըլ-լար : »

Այս վայրկենիս եաեւէն տերեւներու և ճիւղերու սօսափիւն մը և մօտեցող քայլերու ձայն առնելով՝ գլուխը դար-ձուց : կնոջն հետ դէմ առ դէմ դտնուե-ցաւ :

« Դու հոս , ըսաւ կատաց մը :

— Որմէ՞ է այդ նամակը , հարցուց Լիզ , որու յօնքերն յանկարծ կնճռոտե-ցան :

— Զէրօյէն , ըսաւ ժան Բիկո մտախոհ :

— Ա՛, Զէրօ նամա՞կ կը գրէ , ըսաւ Լիզ ուսերը ցնցելով :

— Թօթէն նաւապետէն ըսել կ'ուզեմ, որու յանձներ էի զայն : . . .

— Եւ անոր վրայ լո՞ւր կուտայ քեզ :

— Այո : Բայց դու լո՞ւռ գործ ունիս հոս :

— Շատ պարզ է , ըսաւ Լիզ որ յան-կարծ մեղմացեր և գիւղական նոտարա-նին վրայ նստեր էր : Այս առաւօտ տո-վրականէն առաջ դուրս ելար եւ ինձի անանկ եկաւ որ չատ չուտ կը քալէիր : Մտաղբաղ կերպարանք մը ունէիր : կար-

ծեցի թէ դժբաղդութիւն մը կար ու ե֊տեւէդ եկայ ։ ։ ։

— Դժբախտութիւն չ'կայ , ըսաւ Բիկօ պաղութեամբ . Թօթէն Զէրօն կորուսեր է . այսքան ։

Լիլ առանց ձայն հանելու նամակն ա֊ռաւ եւ սկսաւ յաճ ձայնիւ կարդալ ։

« Մե՛ղք , ըսաւ՝ նամակն յուզմամբ Բի֊կօյի տալով . որո՛ւ մտքէն կ'անցնէր ։

— Այնպէս է . ըսաւ ծան Բիկօ՝ ա֊ռանց անոր երեսը նայելու ։

(Շարունակելի)

ԽԱՂՔ ՏՂԱՅՈՑ

ԻՆԾԻ (պէնտէ)

Սոյն խաղին մէջ խաղացողաց թիւն ո֊րոշեալ չէ , և 3 , 4 , 5 , 10 , 12 , 15 , հա֊զի մասին կրնան խաղալ ։ Վիճակ ձգե֊լով կ'ընտրեն մէկը որ մէջ տեղ կը կենայ և մեւնները բոլորաքիքը կը շարուին ։ Ար֊խաղացողներէն մին կամացուկ մը կը զար֊նէ անոր ինծի պոռալով և կը փախչի ու զարնուողն ալ կ'ըսկսի եռեւէն վազել՝ որ ինքն ալ անոր զարնէ , որպէս զի իր տե֊ղըն ան անցնի , բայց անոր վազած մի֊ջոցին ուրիշ մը կը զարնէ , ինծի պոռա֊լով , և այն առեն խեղճն պարտաւոր է առաջինը ձգել ու անոր եռեւէն վազել ։ Այսպէս շարունակ մին կը զարնէ ու կը փախչի և երբ հայածողն (այսպէս կը կոչ֊ուի մէջ տեղ կեցողն) անոր հասնելու վրայ է՝ ուրիչ մը կուգայ և ինծի գոչե֊լով՝ իր ընկերը կ'ազատէ բռնուելու վը֊տանգէն , մինչեւ որ հալածողն յաջողի վերջապէս զարնողներէն մին բռնել , որ իր տեղը կ'անցնի և խաղը նորէն կ'սկսի ։

ԽԱՂՔ ԱՂՋԿԱՆՑ

ԿՕՇԻԿԸ ՓԱԽԱ՛Ի

Ահա՛ այս խաղին բացատրութիւնն ։ Աղջկունք կլոր մը դետինը կը նստին բաց ի մէկէն , որ ոտքի վրայ կը կենայ անոնց մէջ տեղը և որու պարտքն է յարմեցնել կօշիկ մը՝ զոր մէկալնոնք ձեռքէ ձեռք կ'անցնեն ծունգերնուն տակէն ։ Որոշեե֊տեւ ոտքի վրայ կեցողը չի կրնար զամէն֊քըն ալ տեսնել , խաղին բուն զուարճու֊թիւնն այն է որ չի տեսնուողները կօշիկով կամաց մը կը զարնեն վինտոզին կռնակին ։

ՅՈՒԶԵԱԼ ԾՈՎ

Կարդաւ աթոռներ կը շարեն , անանկ որ աթոռներուս թիւը՝ խաղացողներուն թիւէն մէկ հատ պակաս ըլլայ ։ Իւրաքան֊չիւր աղջիկ ձուխի մ'անունը կ'առնէ եւ խաղը առաջնորդողը բոլորակին չուրջը կը պտտի՝ իր ընկերուհիներն կոչելով հետ֊գիհետէ իրենց ընտրած անուամբը ։ Ջու֊կերը պարտաւոր են ոտքի ելլել և եռեւէն երթալ ։ Երբ ամէնքն ալ ոտքի կ'ելլեն՝ խաղն առաջնորդողը կը գոչէ . « Ծովը յուզեա՛լ է , ծովը յուզեա՛լ է . » վերջէն մէկէն ի մէկ կը նստի և նոյն վայրկենին ամէնքն ալ պէտք է նստին . ո՛վ որ բացը մնայ՝ խաղն ան կ'առաջնորդէ ։

ԼԱՖՕՆԹԵՆԻ ԱՌԱԿՆԵՐ

ՔԱՂՔԻ ՄՈՒԿԸ ԵՒ ԴԱՇՏԻ ՄՈՒԿԸ

Քաղաքցի մուկն առենով
Քաղաքավար պարկեշտ կերպով,
Դաշտին մուկը հրաւիրեց
Իւր տունն մէջ խընջոյքի մեծ։

Մի գեղեցիկ գորգի վերայ
Սեղանն դրուած եւ պատրաստ կայ·
Մակաբերել քեղ թոզ կը տաճք՝
Ի՛նչ կեանք արին մեր բարեկամք։

Ճաշը չըքեղ՝ վայելուչ էր,
Անոի բընաւ բան պակաս չ'էր։
Տակնուվերայ եղաւ յանկարծ
Խընճոյքըն՝ մինչ էին զբաղած։

Սրահին դուրէն ձայն լըսուեցաւ,
Քաղաքի մուկն չուտով փախաւ·
Ընկերն ալ իւր ետեւէն՝
Ի միասին մի ծակ մըտնեն։

Ձայնը դադրի, մարդ չկայ ալ·
Մուկերը դուրս կ'ելնեն դարձեալ։
Քաղաքացին կ'ասէ. եկո՛ւր
Լըրընցուենիք մեր կերակուր։

Գեղջուկն լինի չընորհակալ·
Հըրաւիրեմ դքեզ վաղը գալ
Իմ տուն, կ'ասէ բարեկամին,
Թէպէտ չ'ունիմ պէս ճերմինն

Կերակուրներ արքայական,
Կ'ուտեմ հանդիստ սըրտով սակայն։
Մնաս բարեաւ։ Կըռողն տանէր
Ախ հաճոյք՝ այր վախն է ընկեր։

թարգ. Ա· ԹԱԳԻՈՐԵԱՆ

ԳԻՏԵԼԻՔ ԵՒ ՊԱՐՏԻՔ

ՏՂԱՅՈՑ

Արեւելեան Մատչէ լսմբագիր Մեծ· Մ· Մամուրեանի աչխատասիրած սոյն ընտիր դասագիրքն, որու առաջին տպագրութիւնն բաւական առենէ ի վեր ըսպառած է արդէն, այս անգամ հանդէսիս տպարանէն կրկին ի լոյս ընծայուեցաւ՝ նիւթերուն յարմար 44ի չափ գեղեցիկ պատկերներով զարդարուած, որք գործոյն օգտակարութիւնն ու դիւրիմացութիւնն առտիճան մ'ևս կ'աւելցնեն։

Թղթակալին գինն է 5 դրչ։

Կեդրոնատեղին է Կ· Պոլիս, Մահմուտ վայրա թիւ 239, Պ Յ· Զինճիրճեանի դրատունը։

ԼՈՒԾՈՒՄՆ 14 ՀԱՆԵԼՈՒԿԻ

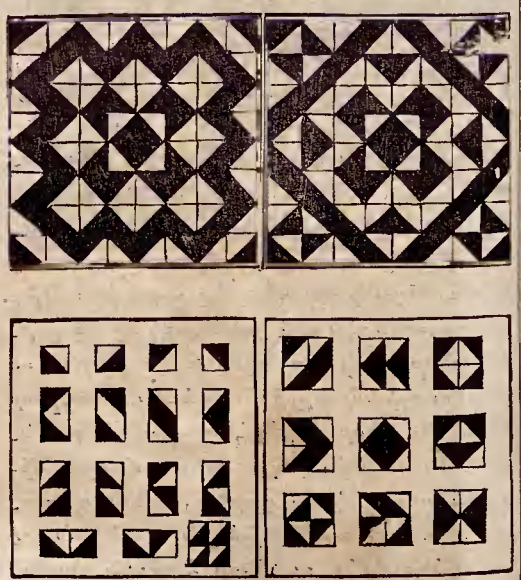

معارف نظارت جليله سنه صفر ۱۲ دردنجی طبع اولنمشدر رخصتی

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉՔ — Ն. Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ԵՒ Ս. ՏԻՕՎԼԷԹԵԱՆ
ի Տպարանի Զարդարեան· — Պոլիս, Սուլթան — Համամ Թիւ 14